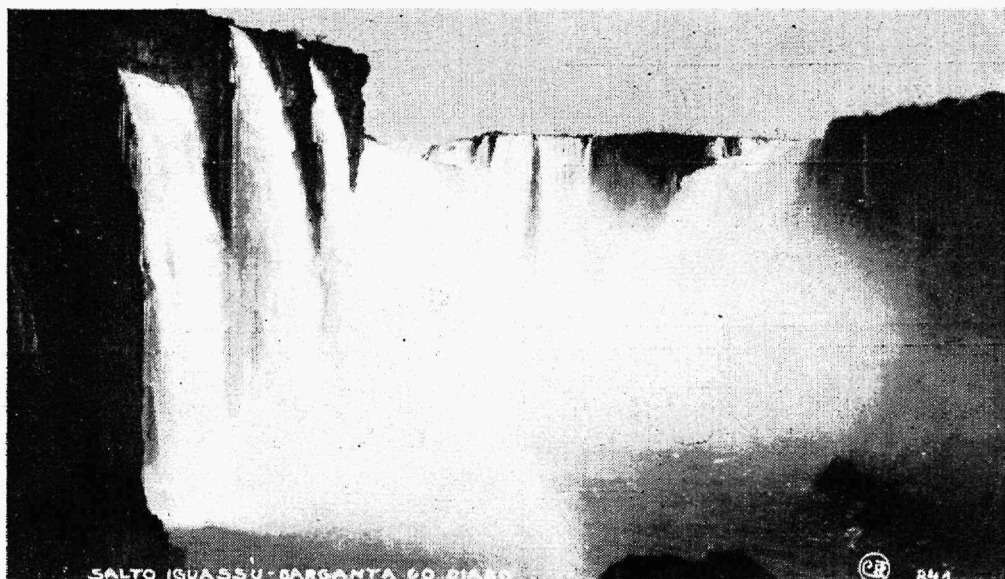

MEIE KODU

Lõuna-Ameerika Eesti ajakiri

Suurimaid koski - Iguassu' - Brasiilias

N.º 7

1935

Rätsepaári

Pozerski & Küttmann

Töötab kõige uuemate moodide järele - kiirelt ja korralikult

Largo do Paysandú, 26-A

—São Paulo—

Rua Visc. Rio Branco, 130

Vannutatud tõlk

Miguel Ocougne

*Tõlgib peale teiste
keelte ka eestikeelt.*

Rua 15 de Novembro, 32. - sobrado

São Paulo

OPTIKA

FOTO MODERNA

Prillid, pince-ned igasuguses valikus,
päevapildi ja kino aparaadid, filmid,
plaadid, paberid jne.

Ilmutused, koopiad ja suurendused
omas laboratooriumis

Largo do Ouvidor, 7

Telef. 2-7289

SÃO PAULO

U U D I S !

AURUSAUN NAISTELE, HINNAALANDUS EESTLASTELE

Nüüd peale põhjalikku remonti, on meie saun avatud järgmiselt:

Vannid: igapäev kella 7-st - 22-ni

Aurusaun NAISTELE: iga neljapäev kella 11-st - 22-ni

meestele iga reede ja laupäev kella 11-st

— 22-ni ja pühapäeval kella 8-st - 16-ni —

Hinnad: Vann á 2\$500 (üks tund)

Aurusaun: 2\$500 muulastele ja ainult 1\$500 eestlastele

Rua Tenente Penna, 29

BOM RETIRO

Lugupidamisega

PAUL WELTSON & VEND

Bonde ehk omnibus Casa Verde ja R. Italianos.

Toimetuse ja talituse
Rua Conde de
Sarzedas, 170
☘

MEIE KODU

Caixa Postal, 3530
São Paulo
BRASIL
☘

REVISTA ESTONIANA

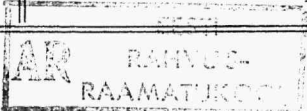
LÕUNA - AMEERIKA EESTI AJAKIRI

Ilmub Brasiilias, São Paulo Eesti A. ja H. Selts „Uus Kodu“ kirjastus-osakonna väljaandel
1 kord kuus

Nr. 7 (10)

August

1935. a.

Meie noorsoo haridus ja kool.

Oleme hulgake eestlasi, kes olude sunnil omalt isamaalt siia Lõuna Ameerikasse oleme rännanud. Õpime tundma kohalisi olusid, keelt, otsime tegevusvälja, et ennast ja oma perekondi ära elatada ja kasuliku kaaslasena osavõtta maa ülesehitavast tööst ja edasitungimisest. Kui kultuuriliselt enam arenenud rahva lapsed, suudame, lühema ehk pikema otsimise järele, omale enam-vähem sündsä elujärje luua. Töötame ja elame segamini, külg külje vastu pärismaalastega, õpime tundma ja harineme nende kombetega ja pruukidega ja räägime nende keelt. Selle juures jääb vanem põlv, kes Eestis kõik oma vaimlise pagaasi, rahvuslise tunde, kombed ja viisid kaasa on toonud, ikka eestlaseks — nii oma laadi, kui arusaamiste poolest. Ärksamad ja elavamad nendest sünnitavad peagi omad koondused, omad seltsid ja püüavad ühiselt oma rahvuslisi tarvidusi rahuldada. Kuid küllalt on meie seas neidki, kellel oma rahvuslise päritolu ja omapärasuse mõjud ja tarvidused veel selgunud pole ja ainult mingit sisemist selgusetat rahulolematust tunnevad. Nendest kaob palju nukruses ja meelehärmas, kui nad mitte kogemata teiste eestlastega ligemasse sidemesse ei satu. Ning on tuimigi küllalt, kellel pole muud suuremat muret ega rõõmu, kui saada enam-vähem korralikult süüa ning ära elada ja selle kõrval kas palvetundides käia ning vagatseda ehk kõrtsi lauas istuda.

Kuid eestlaseks jäävad nad kõik. Ei segune teistega, mida kultuurilise üleolemise tunne kergesti ei lasegi sündida.

Nooremad võtavad juba tihtigi naisteks siinseid ehk lähevad pärismaalastele mehele ning hakkavad Eestile võeraks jääma, olgugi et ei suuda sulada ka teise rahva sekka.

Kuid juba hoopis teiseks, lootusetumaks muutub seisukord kui vaatlemisele võtame meie laste, iseäranis siin sündinud laste rahvuslise saatuse.

Brasiiliat nimetavad paljud laste paradiisiks. Kaugelt suurem osa lapsi kasvab siin täiesti vabalt, nagu rohi väljal ilma ühegi järeldaoteta, ilma tagasi hoidmiseta, ilma juhatuseta — ilma et vanemate arusaamine ja õigekspidamised neid juhtimas oleksid. Elavad hommikust õhtani tänavaval omasuguste seltsis, kus üks teisele õpetab, mida teab, kus eestkätt kõik külge hakkab, mida halvaks oleme pidanud. Siin on peaaegu ainsaks kasvatajaks tänav, kuna vanemad vast ainult siis sekka löövad, kui lapsed oma käraga juba täiesti segama hakkavad. Ning kuna ka paljudes eesti perekondades vanematel kas aeg puudub oma lastega tegeleda, ehk laste tänavale jätmise kergem kasvatusviis tundub olevat, jäetakse ka eesti lapsed ilma hooleta, ilma järeldaoteta tänavava kasvatuses hooleks.

Siin õpitakse Brasiilia keelt rääkima ja omatakse siinsed pruugid ja arusaamised ning ülespidamine. Siin ollakse päev otsa. Nii jääb kodu mõju hoopis tagaplaanile ja kasi-naks, Eesti keelgi mitte nii omaks, kui siinne, Eesti maast ja rahvast teatakse õige vähe ehk mitte midagi. Tuleb küllalt ette, et isa või ema räägivad oma lapsega Eesti keelt kuna seesinane vastab siinses keeles, aga

omavaheliseks keeleks laste vahel on juba paratamatult sinne keel.

Paljud vanemad ei jutusta oma lastele midagi Eestist, ei õpeta oma lapsi Eesti keeles kirjutama, ega lugema.¹

Niimoodi võõrduvad paljud lapsed tasahiljakesi oma rahvusest ja lähevad Eestile kaduma.

Kuid — kallid eestilaste vanemad! Ärge kasvatage oma lastest sarnaseid hingi, kes ei ole ühegi rahvuse osa, kes ei kuulu ühegi rahvuse juurde! Nendest tulevad üksikud nagu kodutud hinged, sest ega nad siinseteks ka ikkagi ei saa! Uhest rahvusest on nad eemale iäänud ja teine ei võta neid ka ikkagi omaks ja ega nad küpsemas eas endid isegi ei tunne sinna kuuluvat!

* * *

Mis peame aga tegema, et meie lapsed oma rahva hulka jääksid, endid eestlastena tunneksid?

Esiteks, meie ei tohi oma lapsi mitte tänava kasvatada iätta, vaid oma perekonna süles, Eesti õhkkonnas, Eesti keeles ja meeles kasvatama, neid iuhtima, nende kõlblist ja rahvuslist iseteadvust ja arusaamist edendama, nende rääkima Eesti maast ja rahvast, loodusest ja ajaloo, tööst ja puhkamisest, võitlusest iseseisvuse pärast ja pärastist edenemist. Õpetage nägema omas kauges isamaas oma vanemate ilusat sünnimaad, kus pole saavat,* ega ülikihvtiseid usse, põletavat päikest, ega vaenulist loodust, kus umbrohi ei kasva kohe üle pea, kui kõhla käest panned. Tuletage ise mee'de oma isamaa ilusamaid mälestusi ja tema vaimlise kultuuri ülespoole tungi, küll siis teil õiged sõnad suhu tulevad ja mõtted laste hingedes vastukaja leiavad. Loomulikult ei saa ja ei olegi hea oma lapsi teistest lastest täiesti eraldada, sest teiste käest õpivad keele kergesti ära, harinevad ka eneste eest välja astuma, kui tarvis. Kuid sarnased kkkupuutumised ei tohi millaski määramata aja kesta ja ükskõik kellega olla, sest peale keele õpitakse palju-palju halba ja kõlbmatat. Ning tänava mõjule pandke oma kodu eestikohane mõju vastu. Oma kodu olgu läbikäimise keeleks ikka Eesti keel. — Seda kõik saate kodus teha ja selle mõju jääb püsima.

Teiseks, tuleks meil anda oma lastele kooliharidus Eesti keeles, eesti õpetajate

*Lehelõikaja sipelgas

poolt. Kuid kas oleks meil võimalik siin eesti kooli asutada, see on kahtlane. Vähemalt esialgu tuleb meil paratamatult leppida võera kooliga. Aga sellele tuleb meil kõrvale seada täien duseks pühapäeva kool, millest kõik eesti lapsed osa võtaksid. Ei saa salata, et õieti laialises São Paulo linnas see mitte kõigile kerge pole, kuid, kui asja tähtsusest aru saadakse, siis saadakse ka kaugustest üle.

Kooli siht määrab ka kooli õppekava kindlaks. Esimesel kohal asub muidugi Eesti keel — lugemise, kirjutamise, jutustamise, ilulugemise ning suurematel ka kirjatöödega. Lugemise materjalisse tuleb põimida Eesti ajalugu, geografiat, looduse kirjeldusi jne. Edasi peab õppekavas olema laulmine ja võimlemine, seesinane aga ühenduses mängude ja plastiliste tantsudega — võimaluste piirides. Needsinased õppeained aitavad palju üheskoos õppimist elustada ja lõbusaks teha.

Õige kodune kasvatamine Eesti vaimus ja pühapäeva kool käsikäes suudavad palju ära teha, et meie lapsed ei võerdu Eesti keelest ja oma rahvast.

Kuid ei tohiks peatama jääda ainult puht kooli tööle. Tuleb püüda appi võtta vahendisi, mis sünnitades huvi, ligindaks õpetajaid ja õpilasi ning oleks elavaks materjaliks jutustamiseks ja kirjutamiseks. Need oleksid ekskursioonid lastega Adimãõõ looma aeda, Butantani usside aeda, Ipiranga muuseumi, Santosse merekaldale jne.

Tuleks São Paulo Haridus-Sekretariaadiga läbikäia, et saada õpetlikke filme näha — parem oleks omas Seltsi ruumes, kuid ei oleks halb ka kinos. Niisama tuleks Välis-Eesti Uingu kaudu läbikäimise astuda Eesti Haridusministeriumiga, et nõutada Eesti kultuurfilme ning udupilte. Need viimased, Eesti film ja udupildid, oleksid kõige paremaks ligendajaks ja selgitajaks meie isamaast. Vast oleks neid võimalik saada konsulaadi kaudu, tollita?

Kui pühapäeva kool on lastele Eesti keele lugemise ja kirjutamise selgeks õpetanud, siis on suurem mure nendele sünds at laste kirjandust muretseda ja seda lugema harjutada. Oleme sellega toime saanud, siis oleme Eesti'e päästnud, mis päästa võis, siis on eesti perekonnad ja seltskond oma kohused korralikult oma rahva vastu täitnud, ja kaugelt suurem osa

meie noorsoost jääb truuks oma rahvale. Siis tuleb meil veel ainult kõige suurema hooliga oma raamatukogu täiendada, et oleks kõigile küllalt lugeda Eesti kirjandust.

Sest ei lähe kaduma Eestile see osa Eesti noorsoost ka siin võersil, kelle paremaks sõbraks on saanud Eesti raamat.

J. K.

Ilmavaadete ja vaadete tähtsus elus.

(17 veebr. k. a. S. Paulos Eesti A. ja H. S. „Uus Kodus“ hr. Ed. Kalju loeng lühendatud kujul.)

Et meil, väikestel inimestel, suurte teadlaste keskel aabitsa ülevaade oleks nende meetodide üle, milledega elu püütakse paigata, selleks paar sõna: maailma kriisi lahendamist otsiti ja otsitakse kahes nõia sõnas, — eksport ja import (kaupade välja- ja sissevedu). Püütakse palju eksportida ja võimalikult vähe importida, selleks kõiksugusid kõrgeid kaitsetolle luues, mis väljast tulnud kaubad võimatu kõrgele hinnaliselt ajaks, nagu see enne ilmasõdagi oli. See kaupade vahetamine sündis ja sündib ka praegugi riikide vaheliste lepingute põhjal, ja nüüd, kriisi pigistusi tundes, lepiti kokku, et vahetamine peab olema tasakaalus, s. o., niipalju kui Jaan Jürile, sama palju annab ka Jüri Jaanile, ehk peenemalt nimetatakse seda operatsiooni „tasakaalustatud maksu bilansiks.“ Selle tulemused polnud aga viimaks sugugi rahuldavad. Otsitakse teist teed, mida nimetatakse „aktiivseks kauba bilansiks,“ ja mõistetakse selle sõna all üldist kaubanduslist lähikäimist. Kahjuks, ei sündinud aga mitte üksnes kaupade, kui tööstuse produktide eksport ja import, vaid samal ajal aeti ka suurt äri kapitaalide, (kulla) ekspordi ja impordiga, peamiselt Inglismaa, Prantsusmaa ja P. Ameerika ühendet riikide vahel, mis sündisid ilmasõja võlgade sissekassseerimise ja uute varanduste ahnitsemise tagajärjel. Nendele kullakorjajatele vastas elu ootamata karmusega — suure tööpuudusega — sest kapitali kokkuvool ühte ainsamasse kohta paraliseeris tervet maailma tööstust, ja kippus ajama hulga vähemaid ja majandusliliselt nõrgemaid riike otse bankrotti! Kus olid sellel ajal majanduseriteadlased, eriti targas P. Ameerikas?!

Samal ajal töötab suurepäraline kongress, uhkema ja ilusama nime all: Desarmeerimise kongress. Schweitsi Genfis, mida maailm suurima huviga jälgib.

Ja selle tulemus?

Öieti ei mingisugused, sest praegune elu pole sarnaste kõrgete küsimuste lahendamiseks inimesi veel ettevalmistanud.

Kes julgeks aga küll ütelda, et sarnastest kongressidest osavõtjad herrad, oleksid võhikud omis ülesannetes. Ei saa seda ütelda, sest on ju kõik kuulsamad eriteadlased omadel aladel.

Mis puudub seal siis, et majanduslistes kui ka üldaatelistes küsimustes meie parimate poegade töö ilmanäitelaval pole suutnud tervel poolel inimea pikkusel anda suuremaid tagajärgi?

Kas ehk see, nagu sagedaste kuulda on „asjatundjate“ poolt, et praegune elu olevat liig komplitseeritud, liig kõrge kultuuriga, mille lahendamine just sellepärast osutuvat väga raskeks?

Kui meie omalt poolt küsiksim, et kas selle kõrge komplitseeritud eluküsimuste lahendamise sarnaste abinõudega teda veel enam komplitseerituks ei tee? Siis oleks meil üsna raske enesele ettekujutada vastust, mida võiksim rahuldavaks lugeda.

Elu, kui sarnane, pole millaski rohkem ega vähem komplitseeritud olnud, ega saagi ilalgi olema, kui see muutmata ja kindlasti. seadustes ettenähtud on. Eks liigu ju terve elu sündmustik ainult seitsmes võimaluses, kui: ruumis, ajas, aines, hinges, mõistuses, ilus ja headuses, ja nende ühtlus sündib nende vastavate elementide läbi, kui: kalduvuste, impulside, kui mõistuse sünnitajate, asjade, sündmuste,

kujundite, tegude ja — IDEEDE läbi? Nende kõikide süntees (ühtlus) oleks ju ainult kahes sõnas: õiglus ja armastus — mitte ekspordis, ega impordis, sest need jäävad ilma kahe esimeseta — ainult surnuiks sõnadeks!

Suurpuudus praeguse elu ühtlustamisel tundub just selles et tahetakse suurt mõtsaiiki pilti luua, kuid, puudub kunstnik, kes neid kokku seaks.

See kunstnik ei saa aga keegi üksik inimene olla, vaid sügavamates ilmavaadetes arusaamises kasvatatud tuleviku inimeste ühine tahe, milles elu kõige kõrgema arusaamise süntees tuld näitab, mitte tükeldatud teaduse raasukesed, nagu seda, paraku, praegu terves inimkonna enamuses näeme!

Nii kaua ei kao sõjad, ega muud tülid ja pahed vaid saavad tulema kui kurvad ja verised õppetunnid, sest kabinettides kokku seatud doktriinidel pole kuigi suurt tähtsust elus, kui nad ainult käputäie poliitikute ja õpetaste vaadlemis-objektideks jäävad, vaid neid tuleks koolide kaudu rahva masside kasvatamisabinõudeks tarvitada. Näeme ju enam kui selgelt, et usuõpetus üksinda oma dogmaatilise iseloomuga on senni enam kui jõuetu olnud! Ka ei oleks ehk paha, kui majanduslistes küsimustes rahva hulgas enam teadlikud oleksid, üld poliitilise ekonomia arusaamise sügavamatest alusest. Et sarnaseid ilmavaateid, milledele elust arusaamine põhjeneb, intensiivsemalt ellu viia, selleks peavad meie EMAD hoopis paremini eluvastu valmistatud olema, kui see tänapäev on, sest on ju nemad kõige tähtsamad inimsoo kasvatamises, kui perekonna elu, töökuse, armastuse ja kõige tähtsama „kodu mõtte“ kasvatajad.

Ka kinokuningad peaksid loobuma mõnesuguse prahi valmistamisest, millega nemad üheainsa õhtuga võivad hävitada kasvatus. Kinod kui ka raadiod, nüüdse aja moodsad tööriistad, võiksid palju kasu tuua, kui nemad endid vaimlise kultuuri ülesehitavale tööle rakendaksid. Kuid nende ilmavaade on ÄRI ja sagedaste kahtlane.

Sellega oleme ehk natukene jõudnud selgitada, et ilmavaated on elus suure

tähtsusega, ilma milleta inimsugu terve oma elu ummikusse ajab ja eileia sealt väljapääsu. Ka võib ilmavaadete kui elu sügavamana ja tõsisema arusaamise puudus terveid riike kadumisele viia, nagu sündis Roomariigiga eluviiside lõdvenemise ja lõbude otsimise tagajärjel.

Ka vanad juudalased kaotasid oma Jerusalemma Tiitusele selle ilmavaate pärast, et nemad pühapäeval ei tohtinud sõdida.

* * *

Küsime siis nüüd üksteiselt: kas ka meil on tarvis läinud neid ilmavaateid ja vaateid? Sellele küsimisele vastavad asjad, mis meid ümbritsevad, peaaugjalikult meie koondus — „Selts“, kui vaimliste jõudude väljaarendamise ja ühiseks jõuks kokkusulatamise ääs.

Meie oleme suure sammu astunud paremuse radadel, mille tõenduseks on meie vaimlise taeva täht, — meie häälekandja „Meie Kodu,“ mille ümber lubab ja tahab koonduda kõik eestlaskond laial Lõuna Ameerika territooriumil.

See jõud, mis meid on suutnud koondada ja ühiseks vaimliseks pereks muuta, on meie ilmavaated.

Mitte meie rahaline jõud, mida meil liiga vähe on!

Ilmavaadete omandamine pole ainult meie kõrgema hariduslise tasapinna ja muude vaimliste jõudude äratamise faktorite tagajärg, — vaid nende tekkimise tee otsimistes peame kanduma vaimus kaugegetesse mineviku mustadesse looridesse, kus isa-isad rahvusluse visaduse ja tahte jõu tuha alla elavaid vabaduse süsa korjasid, ja emad neid isade pühamaid püüdeid orjastajatest vabanimiseks meile õrnade hällilauludega ja rinna piimaga hingedesse elama panid.

Meie Eesti koondise jõud on ainult meie sisemine tahe, s. o., meie ilmavaated, ja sellest silmapilgust alates, millal meie selle suurema ja omadele isiklikele väiklustele, s. o., vaadete närususele ohvriks toome, — langeb ja laguneb meie ühistöö, mille kallal paljud on ennastohverdavalt töötanud. Hoidume selle eest, siis pole meie millaski omis röömudes ülemealikud, ega jää ka omis muredes trööstita.

Reis Brasiiliasse

Raimond Pöder.

I.

See oli 1925 a., 16 nov. kui mu eluramat pööras ootamatalt teise lehekülje, määrates sihi Lõuna Ameerikasse, Brasiiliasse.

Selle ootamatuse üle ei suutnud ma ise- gi tol korral aru saada, vaid alistusin nooruse kergemeelsusega reisuhimule, nagu see ikka minu vanustel poistel on. Pealegi oli sõit lausa prii, mis veel enam tagant tõukas juhust kasutama.

Mitte ükski minule enesele, vaid ka omastele, sõpradele ja tuttavatele, osutus mu äkiline ärasõit üllatuseks. Sest vaikisin kavatsusest täielikult, kuna see veel üsna kindel pönud, kuhu see kaal langeb.

Kaal langes Brasiiliasse.

Nüüd aga tuli asju ajada päris „ahvi kiirusega”, sest vaevalt kolm päeva jäi veel ärasõiduks aega. See oli just laupäeval, kui lõppotsuse tegin: sõidan.

Et sel päeval asjake ajamiseks aega pönud, siis kujunes esmaspäev kibedaks rühkimiseks. Tuli viisumisi võtta Läti, Leedu, Saksa ja Belgia konsultitelt. Ning siis ruttu ruttu koju, et pakkida veel viimaseid asju pikale reisule, milleni kaks tundi aega oli veel siiski.

Lahkumisel saatmas ainult kaks öde. Kuna kodus armas emakene murelikult nutma jäi: lahkus poeg, kes oli ainuke, koormas emakest mure, kui lapse edaspidist saatust mõttes mölgutas.

Sarnased hetked on küll valurikkad. Kuid noorus kannatab kergelt, ning unustab peagi kurbtused, iseäranis kui silmapiiril ees seisavad uued maad, rahvad, linnad, loodus j. n. e.

Kui hea on olla noor! Noor — kellele ükski raskus ei näi raskena, mure - murena, viletsus - viletsusena. Vaid kõik on nagu saavutatav ja möödapääsev nooruse tulega, selle nooruse tulega, mis siis tõesti leegitseb võimsalt ja kärsitult, nagu metsik kosk, millele piire pole loodud.

Loodus, on omad piirid loonud siiski.

Loonud? Ei, seilele nooruse tulele mitte!

Siiski... Kuid nooruse tuli on liig kuum ja leegitsev, kellel pole mahti ega kannatust mõelda piiridest inimelus. Vaid tormab tihti pimedusse, kus pole ühtegi tulukest.

Kuldne noorus! Kas see oli tänuks kasvatus eest emale? Emale, isale, kes sind on üles kasvatanud; ohverdades vast viimase jõu ja andes kõik, et pojast rõõmu ja tuge loota vanaduspäivil.

Ja nüüd — jätsin kõik maha, nagu poleks olnudki. . .

* * *

Head reisu! Jällenägemiseni! Palju õnne vennas!

Nägin veel vaguni aknast kuidas õed ninarätikutega lehvitasiid ja vahete vahel silmi kuivatasid!

Siis kadus Balti jaama siluett pimedusse.

Mu silmanurkadesse olid pisarpärlid peatuma jäänud. Tahtsin neid kuivatada — kuid veeresid kärvesti mööda põske alla, tundsin — kui soolased need olid.

Pead kätele toetades, jäin tarretanuil silmil vaatama pimedusse uppuvaid sünnikoha, Tallinna, tulesid, ning tahtmatult veeres pisar, teine, kolmas, nii selged ja süütud.

Veerege, pisarad, veerege!

Miks neid keelda? Ei suudakski seda. Hing on nii õrnakene, täis lahkumise nukrust, tuleviku rõõmu ja kodumaa nooruse mälestusi.

Jumalaga kodu!
Jumalaga sünnimaa!

* * *

Kuus saatusest aetud põhjapoega liikusid oma uuele kodule lähemale.

Need ol.d: mina ja mu kaaslased.

Uks, õige noorukene, nii 18-19 a. poisijäss, tugeva kehaehitusega ja elava jutuga ning lapselikult kergemeelsete mõtetega, püüdis juba alguses sõprust sobitada kõigiga. Tema alati käepärast olev naeratus tõendas kergemeelset joont, kuhu siiski olid põimitud omad kindlad juured kah — iseseisvalt ellu astumiseks. Kui mitte just mehise mõistusega, siis oma füüsilise jõuga ta arvestas siiski.

Ja see polnud keegi muu kui toleaegne Eesti poksimeister Ervin Klausner.

Teine kaaslastest, kes osutus Ervini sõbraks oli eelmisele täieline vastand — nii välimuselt, kui iseloomult. Lühikest kasvu — nõrgavõitu pois. Sarnanes enam lõunamaalasele oma tumetate juuste ja silmade poolest. Ka iseloomult oli ta temperamentne, mis küll põhjenes enam ta närvilikkusele, mida mainis Ervin. Temas polnud seda otsekohest lapselikku naeratust, ega järelandlikku joont, vaid enam mehisust ja iseseisvust, mida siiski täiel määral ka polnud, sest ilmne õiguse määramine enesele paljude tühiste asjade juures näitas vastupidist. Aga temaga, Riksiga, võis läbisaada hästi, kui just ise riidu ei tahtnud otsida.

Kolmas kaaslane oli eht Saaremaa mees. Aga rääkis va Tallinna keelt, mis lust kohe.

Aastate poolest meist kõige vanem. Ilma ja Vabaduse sõjad kaasa teinud. Rääkis isalikult, kus vaja oli, ja tegi nalja, kui viitsis. Et omas kandis peremees olnud, ristisime siis teda ka „Peremeheks.”

Neljas samutigi saarelt, Hiiumaalt. Olla enne merd sõitnud ja tundis seda väliselu vast paremini, kui keegi meist. Iseloomult elav vanapoiss ja naljahõmmas. Hüüdsime teda „Meremees.”

Viies oli noorukene, lühida kasvuga, tüse täissöönud pois. Naeris ja loras palju. Vist meeeldi oleks ta veel puuhobusegagi mänginud. Aga pagana sitke nimi oli tal: „Savi”.

Ja kuues olin mina.

Nii siis — meid oli kokku kuus.

Reis Tartuni läks hästi. Muidugi sobitasime juba sõpruse ja tundsime headmeelt sarnase kooskõla üle. Ei tulnud mõttesegi

vahekordi rikkuda, kuna pikk reis alles ees.

Ehk küll vahest libises mõne suust ootamata ja soovimata sõna, aga see neelati alla ja unustati sama kähku, kui kuuldi.

Enne väljasõitu Tartust juhtus õige hale nali.

Riks, kes rongi seisakul jaama einelauas keha kinnitas, viskas suitsuotsa, paha aimamata, põrandale. Maksis arve ja tahtis lahkuda. Kuid äkki seisis ta kordnikuga silm silma vastas, kes nõudis suitsuotsa ülestõstmist, märkides seaduse ja tervishoiu rikkumist.

Riks, kes nähtavasti sarnase piiratud demokraatlike korra üle imestas, võttis kordniku käsku naljana. Kordnik aga nõudis oma käsu täitmist ja, nähtavasti omas mundris haavatuna tundes, toimetas meie kaaslaste kättpidi jaoskonda.

Tuli minna ja rahul olla.

Kuigi meie rääkisime, et kaugele sõidame, ei aidanud midagi. Härra konstaabel oli seadus ise.

Juba kõlas esimene kell. Riksi polnud veel jaoskonnast tulnud. Protokoll, nähtavasti, polnud veel lõpetatud.

Teine kell.

Pagan võtaks! Pugesime vagunisse. Ervin ütles, et läheb vaatab ja toob Riksi ära.

Olime tema arvamisega peri. Ainult Peremees fähendas, et kuigi maha jääb, mis sellest: oleme veel alles kodumaa pinnal.

Jäime kärsitult kolmandat kella ootama. Ervin läks.

Küll see poksipoiss ta jaoskonnast välja toob: annab seal paar kärakat, kellele tarvis, ja asi tahe. Mis me's ikka norutame. „Säh võta ka üks lonks!”

Ja Peremehe poole vaadates, nägin viinapudelit oma nina all.

Temal oli suuremeelne süda, et oskas sarnasel hetkel nii rahustavalt lohutada! See väikene viperus ei oleks tohtinud mind tõesti kohutada, kui arvestada maaga, mis veel ees seisab.

Olgu, Peremees. Võtsin talt pudeli. Kuid kolmas kell löi, ja pudel kukkus mu käest vaguni põrandale kildudeks.

Ajasin pea aknast välja: kõik võerad.

Toho hullu! Viimati Ervin ka jaoskonnas kinni!

Mõtted olid päris segi, ega kuulnudki Peremehe sõimu purunenud viinapudeli üle.

Siis äkki, nagu maa alt, seisis Ervin meie ees, ise näost punane ja hingeldas kui taga-aetud jänes.

— Vähe puudus, oleksin ka maha jäänud. Õnneks sain hüpata viimasesse vagunisse.

— Kuidas Riiksiga lood?

— Usna kurvad. Tehti kõvasti protokollid. Katsusin küll seletada, aga ei võetud kuulda. Siis kuulsin masina vile, jooksin robinale ja oskonnast välja. Inimesed jäid vaatama, et vist mõni sulipoiss, kes politseist ära putkab.

Meremees, kes, käed püksitaskutes, juttu rahulikult pealt kuulas, võttis piibu suust, sülgas põrandale, tanendas: „Hariik nummer! Nii palju on mehi laevadest maha jäänud ja katki pole midagi. Saadame pakid Vaigas tagasi. Egas me Jumal teab kus maailma otsas veel pole.”

Nii ka tundis. Olime kindal arvamisel, et egas ükski üksikjärele sõida. Kuna tema ja kõikide peetud on minu, kui meeskonna juhi, käes.—

Sõit kuiani läks hästi. Magada sai küll vähe. Põnuud selleks aegagi. Peremees hoolitses meie eest isahkult: pudel pudeli järele aina umus kui nõiavael — tema pakkide sisu vist koosneski neist.

— Egas seda vabariigi valget enam saa.

— Jooge! Võetakse ehk kusagil püri ära.

— Tervist! Elagu Eesti! Elagu Brasiilia!

Mina ja Ervin kuulisime norgemate võtjate kiida. Kuna teiseid aina üpsutasid ja lausid sekka. Viimaks kogu vagun rõkkas Saaremaa lauruist.

Kui aur on peas ja tuju hea, siis avanevad ka keelepaelad, millest peegerid vastu see tõsisem ja sügavam „müra“ ise. Siis on aegu kergem ja juigem väjapuustata mõtteid kõige ja enese üle, mis muutu aiatu peetu jäävad kuhugisse sügavamasse soppi. Ja nii see juhtuski, et igauks puudis teisest ette oma jutuga ja avauustega. Käagu omast kodunurgast, noorusest, juunimustest j. n. e.

— Hurat! Saaremaa on ikka uus kull! Oleksin ehk veegi seal olnud, aga selle naisseotmisega jaksin ruudu. Viimastasin, muusin maha oma koidud ja elajad, ning nanno Ameerikasse. Küll seal saab uue ja nusama. Tervist! Peremees selle peale võttis jällegi hea lonksu.

Ervin hakkas suure häälega naerma: Kes sind, vanapoissi enam tahab.

— Möss..? Või kes ikka tahab? Küll tahtjaid leidub. Näe, mullu suvel, naabri külas, tõi 50 a. lesk peremees omale 30 a. nooriku majja.

Nende vaidlus kestis edasi. Savi ja Meremees olid vahepeal tantsu lahti löönud, olgu et

viimane ei püsinud enam hästi jalgadel. Aga seda huvitavam oli pilt, mis meilegi naeru sünnitas.

— Sa ei oska mõhkugi neid uusi tantse, noomis Savi, kes püüdis sammu pidada omapärases foksi stiilus.

— Toho. Arvate, et nii võhik olen, noomis Meremees ja püüdis ikka koomilisemalt liigutusi teha ning kukkus viimaks Peremehele süle.

— Kae kuraskit. Tahab, et teda veel süles hoitakse. Lõi siis kämbelaga teisele tagumikule ja pani ilusti pingile pikali.

— Säh, võta veel viimane lonks — ja magama. Võttis siis ise ka veel viimase ning viskas Meremehe kõrvale siruti, lõi käe teisele ümber ja varsti noorskasid mõlemad.

Savi oli omale ülemisele korrale pesa teinud. Suu lahti, oli ka tema uinuma jäänud.

Jäime Erviniga kahekesi. Nagu tummad vaikisime mõlemad. Monotoonne rongi vurrin ja magajate noorskamised, ei ulatanud seda puhku meie kõrvu. Sügavas mõttes vahtisime omaetteaknast välja õisesse pimedusse, pimedusse, mis paistis pimedam, kui kunagi. Meie otsisime sellest pimedusest üht valgust — valgust meie edaspidisesse saatusesse, mis lasus me hingedeil.

— Ervin, mis sa arvad meie sõidust? Usun, et seal kuigi kuldne olema ei saa. Lähen lihtsalt reisuhimus, tähendasin.

— Eks näe. Aga noh — Ameerikas peaks ikka parem olema. Teeme paar aastat kõvasti tööd ja tuleme rahadega tagasi, kui enam ei meeldi, ütles naeratades Ervin.

Aga see naeratus näis temal nii tagasihoidlik olevat, vist oli enam küll rahustuseks.

Õigust öelda — me arvamisid olid sedapuhku peaaegu ühised. Kuna meie mõtted või arusaamine Brasiiliast ei ulatanudki kaugemale praegusest arvamisest. Meil polnud üldse aimugi mis meid ootas. Aga lootused selle fantastilise Ameerika peale olid meelitavad ja võimuküllased.

Meie lähme lootustele rõõmsalt vastu. Rõõmsalt ja süütult. Selle juures kõige paremat oodates.

Ja miks siis mitte — eks ole kogu elu rajatud lootustele.

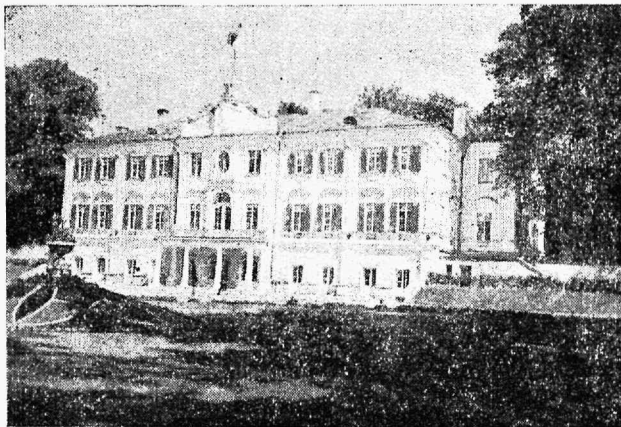
Oleme õnneotsijad, reisuhimulised poisid, kelle elu veel ees ja lootuste pettumused tundmata.

Oleme kui karastamata teras, mida sepa haamer pole veel puudutanud, mida sepa käed pole veel painutanud, millest pole veel valmistatud eset. Oleme lebanud rahulikult

sepakoja — isakodu — nurgas, millest meil sai isu täis ja nüüd ruttame ise uute ja avaramasse sepakotta, laskudes alasile vabatahtlikult, ootama jäädes haamri lööke, nagu poleks me selleta mõeldavadki.

Ja keda siin süüdi mõsita, kui meil hästi või halvastiläheb? Keegi meid ei hoiatanud. Sooviti veel õnne, rikkust j. n. e. Tõesti, polnud kedagi, kes oleks seletanud põhjalikult elu-olu sealpool maamuna. Ei olnud.

□□□□□□

Kadrioru loss Tallinnas.

SURMAV PÕUD

Pilt Põhja - Brasiilia põua piirkonnast.
Portugaalia keelest.

Päike oli jõudnud poolde taevasse, ja maa, kuivanud, tuline, ilma rohuta ei annud midagi loomadele, kes surid pikkamööda, nahk kuivanud kontidele, nagu sitsi riie viisatud vitsadest korvile.

Veed olid kuivanud jõgedes ja ojades oli vee voolamine lõppenud.

* * *

Sammudes mööda lõpmata teed, mille ääres olid närtsinud ja kidurad puude paljad ja kuivanud oksad taeva poole sirutanud, nagu nälgunud käevarred, liikusid väljarändajate grupid pikkamööda nagu nälja karavanid, räbalates, määrinud nägudega ja kahvatanud, ehmatanud vaatega, värisedes põletava detsembri päikese all.

Vanad, juba väetid, kuni rinnuni ulatava pika habemega, silmadega otsides, loo-

Ehk vast mõni vanem inimene julges maha tehavõorast maad, teiste kuulujuttude järelle. Kuid ka selles mahategijas eneses tundus ka oma vastupidine arvamine, — ta igatses salaja isegi mujale, lootes paremat, nagu kõikki.

Seepärast — julgelt edasi.

(Järgneb)

tuses jõuda kohale, kus taevast paistab maa-ga kokku puutuvat; naised räbalates, rinnad poolpaljad, kõhnad palenukid kõrgel, huuled kuivanud ja lõhkenud jänu pärast, lapsed seljas nagu indiaanlastel; neid omas nooruses, kelle nägudel veel veidi endist roosakat jume; mehed lõppenud, paled augus, silmaalused sügavad, pea päikesest põletatud, juuksed sasis ja mustusest kokku vajunud; lapsed alasti, räpased, täielises hooletuses; kõik üheskoos, mehed ja naised, lapsed ja vanad, neid ja nooredmehed, kõik marsivad tasaste sammudega, tundes paistetunud ja paksuks läinud jalgades, jalanõude puudusel, maa kuumust.

Möödus üks salk ja teine ja kolmas. — kõik ühesuguses vaesuses ja viletsuses, oodates iga silmapilk hävitavat surma. Aegajalt ilmus üksik väike tuhakarva pilveke pea kohale ja kadus sama kiirelt, jättes ini-

mestele all tühja lootuse pette.

Aegamööda ja visalt, nagu laiskus, möödus päev.

* * *

Otsib oma perekonnale uut asu- ja puhkepaika ka Manoel Vicente, väikepõllupidaja, kes oli sunnitud maha jätma oma varanduse, põgenedes surevalt maalt. Mõne päeva jooksul olid tal kadunud kõik, põld oli krõbedaks kuivanud, ja tuli hävitas kõik rohu- maad.

Ilma veeta, väheste toiduainetega oli Manoel sunnitud astuma põgenejate seltsi.

Tema abikaasa, juba haigustest nõrgaks jäänud, ei jõudnud enam muidu käia, kui ainult toetades oma mehe ja juba neiuks sirgunud tütre õlgadele.

Kannatasid põuast võetud maadelt põgenedes igavest viletsust ja vaeva.

— Isa puhkame?

— Võmata tütreke. Maa on tuline ja varju pole kuskil. Peame jätkama reisu, kuni Kõigevägevam meid tuleb aitama.

Kolmekesi liiguvad edasi tummalt, silmad siirdunud teele, lootes leida mõnd sõbralikku puud, mis annaks neile varju, kus võiksid vähemalt jalgu puhata.

Oõ hakkas juba kätte jõudma, laotades pimedust üle maa.

Palavus jäi vähemaks, ja maa hakkas vähehaaval jahtuma.

— Puhkame! tegi ettepaneku põllupidaja abikaasa, Maria Laura.

Ja kolmekesi otsivad ühe amori puu kannu, mis kui valvav vahisõdur seisis keskteed, olnud endistel aegadel laialiste okstega.

— Manoel! Rosaura!

Põllupidaja ja tütar, kes olid vähe eemal Maria Laurast, tulid jalamaid haige juure.

— Tunnen, et surm läheneb.

Ma jätan teid. Kuid minu vaim jätkab teekonda teiega.

— Kuule Maria Laura, kes pani sulle niisugused mõtted pähe?

— Eluvintsutused. Ma tean, ma näen oma lõppu.

On juhtumisi, kus haiged tunnevad surma tunni lähenemist, ja juba kümme päeva ei tea meie, mis on vesi.

Elame unistusest jõuda linna, sinna jänus- te Kaanani, kus on pääsimine jänu päevadel.

Tahaksin jätkata seda pikka reisu ja

jagada teie kannatusi, mis, igapäevaga muutuvad suuremaks ja väljakannatamataks.

— Ema kuule mind...

— Mis see aitab, et ma varjan teie eest, mis vähe aja pärast saab tõsiasiaks teie silmi ees?

Suum on puhkuseks meile, põgenejatele, kellel keel on kuugu lae künge kinni kuivanud, igatsetud varjuks, ja peakatteks, mida tahame leida teel, mida mööda me käime.

Kui sureb mõni kes, kannatanud maa peal, siis üks täht kustub kannatuste taevas.

Iga täht, mida näete nüüd sinises taevas, on üks kannataja, kes elas meie huigas.

* * *

— Lähme Rosaura: Kasutame varahommi- kut lanemasse inimeste euukonta jõuamiseks.

— Aga, isa, ja ema surnukena?

— Eks Jumal, Meie Isa, juhata tema vaimu igavesse unele, kui ta maa peal ei võinud puhata.

— Peame jätma teea siia kiskjatele loomaale?

— Tean, hästi Rosaura, kuidas kannatab su süda.

Kuid ega mina vähem ei kannata.

Juba kakkümmend aastat, kui olime lahu- tamatud; elasime üksteisele, nagu oled tunnis- tajaks.

Meie perekonnas lahkkelisi ei leidunud.

— Oh isa! kui palju pead sa kannatama...

— Palju, tütar, palju! Põud, see kodude ja asupaikade hävitaja, kuivatades maad ja põl- lud, lahutab nüüd ka abieru sidemeid, viis oma halastamatusega abikaasa.

— Isa, mina ei taha minna, jättes maa pea- le külma ja liikumata armsa ema surnukeha.

Mine, mina jään valvama seda liikumata keha.

Mine isa!

Ei! Sina ei pea jääma. Mis saab sinust üksinda selles kõrbes? Ja pärast, mis hakkad sa tegema Maria Laura surnukehaga?

— Maha matma.

— Kuidas? Sul ei ole ju tarvilisi riistu?

Siit mu tütar mööduvad ainult põgene- jad nagu meie.

Mehed, näljased, nõrgad, räbalates. Too- vad ühes ainult väikesed kotikesed, toidu jäänustega, ja mõnedel pole mitte sedagi.

Sa ei või ju paljaste kättega maad kaevata; surra, kõrbes, ja jääda üksinda päikese ja kiskjate loomade kätte.

Ei põgenejal ole õigust nõuda matmist: maetakse maa pinnale, lindudele söödaks.

— Kui hirmus, isa!

Juba paljud on kannatanud samu piinu. Kas sa oled tähele pannud, kuidas tee on üle külvatud inimluudega?

Need on endised põgenejad — mehed, naised ja lapsed, kes kaotasid elu sellel saatuslikul reisul, põgeneses kättesaamata maale!

Sõja ajal ei maeta neid, kes surevad lahingus. Surnud jäävad, elusad tungivad edasi ja surevad ka. Meie oleme sõjas. Ole

me eesliinil. Seal juba olid meie eelkäijad. Nemad surid meie...

— Oh! isa, Jumala pärast...

— Lähme, mu tütreke, alustame pealetungi tundmatale vaenlasele.

* * *

Rosaura suudles, viimast korda oma ema juba külmaks läinud nägu ja tuikudes, silmad pisarates, toetas käe isa õlale, kes lõpmatas nukruses vaatas seda, mis maha jäi.

Ja öö vaikuses kuudus nagu palve sosinat ja kahe väljarändaja rasked sammud.

Olgu Jumal, Meie Isa, armuline nendele ja ka meile.

Jaan Möldereri kontsert.

12. juunil 1935.

Soc. Philharmon. Allemä Lyra.

Kuna on ütelda palju, siis arvasin paremaks Jaan Möldereri kontserti puutuvaid arvustusi krupeerida.

Esimeses arvustuse osas tahan anda rõõmule ruumi. Meil tuleb tõesti rõõmu tunda hr. Möldereri häälematerjali üle.

Materjali, andi ja musikaalsust on lauljal küllalt, et peale veel suuri jõupingutusi ja õppimisi sammuda Eesti paremate lauljate ridades.

Jaan Mölder omab suurelatuslise hääle. On veel lahendamata küsimus kas ta tõesti pass on? Kas mitte bariton, sest just kõrgete helide juures pääseb hääl maksvusele ja kõlab vaba ja hoopis ilusam, kui madalate helide juures.

Seda, mida praegu pakub laulja oma häälega, on alles pool temas peituvast võimetest. Liig häbelikult käsitleb tema omi võimeid ja materjaali. Pea viga seisab aga selles, et hr. Mölder ei tea veel kindlusega neid füsioloogilisi eeltingimusi läbi viia, mis häält (ka väikest!) kõlastab ehk tasastab ehk muidki häid hääleomadusi reljeefselt toovad kuuldavale.

Peab teadma, et hääle iludus ja ka inetus oleneb otsekoheselt keele, huulte, pealiigutuste füsioloogiast s. t. liigutustest, seisandist ja nende otstarbekohasist käsitlemisist. See tehnika alles suudab igas lauljas peituvaid võimeid hankida ja esile tuua.

Teise punktina mõni sõna programmist. Laulude valik on hea, kuid krupeerimine ei vasta elementaarsemaile muusikalisele nõue-

teie. Esimeses krupis järgneb eesti heliloojale Herman'ile kohe sakslane Peters, sellele Itaalia komponist Tosti ja lõpuks venelane Artemovsky. Teises jaos järgneb Soome Pačiuusele venelane Glinka ja talle saksa ballaadide kuningas Loeve j. n. e.

Kontserdi programmi ei tohi nii läbisegi kokku seada. Arusaadav, et sarnane tehnikane viga on kergesti parandatav ja ka andestatav isand Mölderile, sest tema, vaatamata tema hea materjalile, kuulub ikka veel algajate sekka aga tulevikuga algajate kruppi.

Kolmas arvustuse osa on minule kõige ebatänulikum. Utlen aga siiski lootuses, et minust ja minu püüdest saadakse õieti aru, teen seda ühtlasi sooviga üleschitavalt mõjuda.

„Utle, kes on su sõber, siis ütlen, kes oled sina” „Utle, missuguseid raamatuid loed, siis ütlen, kes oled sina!” „Utle, mis laulusid laulad, siis ütlen kes oled sina!”

Aimas kollega Jaan Mölder! Meie kohus (kes lauljad oleme) on ka ärkvel olla laulude valiku juures, mitte ainult viisi suhtes, vaid ka teksti suhtes. Ei ole hea, et sa laulsid kohe peale „Isamaa ilu hoieldes” saksa laulu „Nur am Rhein da will ich leben. Deutscher Fluss und deutscher Wein muss mein Leben sein.” j. n. e. Sel momendil kui Sa seda laulsid, rõõmustasin mina oma piinlikus kibeduses, et olin vist ainuke eestlane, kes kontserdist võttis osa. Sest muidu oleks piinlikkus veel suurem olnud.

Ja miks ei olnud eestlasi? Külap on õiged jutud ühest kärisenud keelest ja katki läinud sillast. Kes ses süüdi, ei kuulu minu ülesandesse seda uurida. Vist küll mõlemad pooled.

Mina, kui „Uus Kodu” seltsi liige, hüüan Teile: „Tulge tagasi. Tagasi rahva hulka,

kust ise olete pärit ja kus teie õige paik on.

Siitpool on valmis unustama kõik, kui ka Teie selleks valmis olete, kõik, mis segab üksmeelsust ja üksteisele kuuluvust.

Tulge — Eesti hea nimi nõuab seda.”

Jüri Viinamägi.

Märgukiri Eesti Riigivanemale São Paulo konsulaadi asjus.

Vastu tulles aastaid kestva Brasiilia eestlaste üldhädale Eesti konsuli puudumise ja passide korraldamise võimatuse küsimuses, mille tulemusena on ähvardav hulga eestlaste paratamatu ärajäämine Eesti riigi kodakondsusest, saatis São Paulo Eesti A. ja H. Selts „UUS KODU” Eesti Riigivanemale, hr. Konstantin Pätsile järgmise märgukirja:

Väga austatud Riigivanema kohuste täitja hr. Konstantin Päts.

Meie, allakirjutajad Brasiilia organiseeritud eestlaste esitajad, pöörame S. Paulo kui suurema eestlaste kogu nimel Teie poole järgmise seletuse ning palvega.

Viimase kümne aasta jooksul on meid, eestlasi, siia Brasiiliasse rännanud umbes 3000 inimese ümber, kes alguses suuremalt osalt São Paulosse ehk ümbrusesse asusid, kuid aastate vältel osaliselt laiali on valgunud.

Esimestel siia rändamise aastatel puudus meil siin Eesti konsul ning sellega võimalus Eesti kodakondsusesse kuuluvust passide uuendamise teel korras hoida. Hiljem nimetati küll Rio de Janeirosse aukonsul, kuid sellest ei teadnud aastate jooksul pea keegi ja ainult viimaste aastate sees sai see enam-vähem teatavaks.

Kuid konsuli asumine Rio de Janeirosse, 500 kilomeetrit eemal São Paulost, eestlaste pea asukohast, tegi ka siis passide korraldamise raskeks ning paljudele võimataks.

Hiljem, aukonsuli lahkumise järel Rio de Janeirost, asutati Eesti Valitsuse poolt aukonsuli amet São Paulosse, ning siinsetel eestlastel oli lootus viimaks ometi oma passid korda seada ja niimoodi korralikkude Eesti riigi kodanikkudena oma isamaaga ühendusse jääda.

Kuid tuli välja, et uuel aukonsulil puuduvad passide pikendamise ja uute väljandmise õigused, need õigused, mis meile konsuli just eestkätt hädavajalikuks teevad.

Nii oleme 9 kuni 10 aastat kõik ilma legaalsete passideta elanud, ning niisama on ka meie maksud maksmata.

Passi aastamaks oli 45 milreisi, mis pajudel küllaltki raske tasuda on. Kuid nüüd on aastate jooksul sellest kasvanud võlg, mida ainult ehk üksikud tasuda suudavad. Ning kui nüüd edaspidi peaks avanema passide pikendamise võimalus ühes endise aastamaksu võla tasumise kohustusega, siis peab paratamatult kaugelt suurem osa sinseid eestlasi jääma välja Eesti kodakondsusest, kuna pealegi passi puudumine siin väljamaalastele elamiseks ja töötamiseks mingisuguseid takistusi ei tee, sest et passi süsteem siin üldiselt tarvitusel pole.

Uuemate korralduste järel tuleb meil passi ja konsulaar maksu maksta 19 80 krooni aastas ehk sinse madala kursiga rahas umbes 100 milreisi — summa, mida

keskmiselgi eestlasel siinsetes oludes mitte kerge pole tasuda.

Kui siis raskustest hoolimata, siinsed eestlased siiski tahavad oma passe korraldada ja makse maksta, siis tuleb see puhtast ja sügavast poolehoidmisest oma rahvale ja riigile.

Kõiki ettetooiduid asjaolusid arvesse võttes, palume Teid, herra Riigivanem, kui riigi kõrgemat võimu, kellel Eesti rahvuse alleshoidmine ja kasvamine südame peal on ja kes võimeline on selleks ka teid määrama, järgmisi palveid läbi kaaluda ja, kui võimalikuks peate, täita lasta:

1. Määrata São Paulosse, kui suurema kogu Brasiilia eestlaste asupaika, täieõigusline konsul ehk, kui see võimata, aukonsul kõigi tarvilikkude õigustega ning palgalise eesti sekretäriaga.

2. Kustutada võlgu olev passimaks kõigile Brasiilia eestlastele, selle määruse siin avalikult kuulutamise päevast arvates.

3. Vastust meie praeguse palve täitmise kohta palume saata São Paulo Eesti konsulile, kui sarnane tol ajal siin peaks olema, ning São Paulo Eesti Selts „Uus Kodu“ juhatusale, Caixa Postal, 3530, São Paulo-Brasil.

Lootusega, et meie palve täitmist leiab ja meie ikka edasi Eesti kodakondsusesse saaksime jääda,

Suurima lugupidamisega

São Paulo Eesti selts „Uus Kodu“ juhatus: (Allkirjad)

*Kirjandus osakonna juhatus ning ajakirja „Meie Kodu“ juhatus
(Allkirjad)*

São Paulos, 17 augustil 1935 a.

Passimaks väliseestlastele

Vabariigi valitsuse määruse järele tuleb väliseestlastel edaspidi järgmist passimaksu tasuda.

Välismaail alaliselt elavad kodanikud endise 10 kr. asemel 15 krooni aastas, neist käsitöölistel, töölistel ja majateenijatel 6 kr. asemel nüüd 10 krooni. Välismaail õppivatel 5 kr. asemel nüüd 7kr. 50s. poolaastas. Teaduslikul otstarbel sõitjatel 5 kr. asemel 7 kr. 50s.. Elukutselistel ajakirjanikkudel 5 kr. asemel 10 kr. Konverentsidele sõitjatel 5 kr.

asemel 15 kr. Ekskursionist osavõtjatel 3 kr. asemel 10 kr. Merimeestel alandati sellevastu passimaks 10 kr. 5.kroonile poolaastas. Passiõidustel konsulaatides tuleb tasuda peale passimaksu veel konsulaarmaks, mis on 4 kr. 80s. aasta pealt. Merimeeste passitoimingud ei käi konsulaarmaksu alla.

Nii tuleb siis meil alaliselt Lõuna-Ameerikas elavatel eestlastel tasuda aastas 15 krooni passimaksu ja 4 kr. 80 s. konsulaarmaksu ehk ümarguselt 20 krooni aastas ehk 100 milli, võttes kursiks 1kroon on 5 milli.

: „Meie Kodu“ postkasti number on nüüd: 3530 :

Osavõtjaid Jüri Viinamäe kontserdilt.

Jüri Viinamäe edu Brasílias.

Vaevalt maandus ja vaevalt suutis okeani reisust puhata, asus J. Viinamägi kohe tööle.

Kui laulja ja kui laulu pedagoog on tema juba ligi kaks kuud puhkamata tööl. Koorid, ühingud ja kolledzid, kõik sirutavad käed tema töö ja võimete järele. Vist on tema küll ainuke eestlane, kes nii ruttu suutis tööd ja raha leida. Viinamäe sissetulek ulatab praegu ümmarguselt 3 contod kuus. (3000 milreisi, s. o. 600 E. K.). Kuid ta loodab edaspidi veel suuremale sissetulekule.

Olles niivõrd koormatud tööga, ei jõua tema isegi Rio eestlastele lubatud kontserti ära laulda. Heites pilku tema kalendri, näen, et töö on kuni detsembrini sisse märgitud, nii sisemaal kui linnades.

Suuremaid S. Paulo Colledze pakkus J. Viinamäele lauluõpetaja kohta, kuid viimane viivitub selle vastuvõtmisega. Sest va-

vana suudab ta rohkem teenida. Samas Colledzis esines Jüri Viinamägi oma loengutega ühes valguspiltidega ja praktiliste töödega, teemil: „Kuis tulen õige laulmise juure.“ Loengute lõpul oli direktor Viinamäe tööga niivõrd rahul ja vaimustud, et pakkus oma koolis temale kohe lauluõpetaja kohta.

Viinamägi ei ole senini mingit kindlat vastust andnud, töötades praegu sisemaal, Nova Odessas, Campinases, Rio Claros jne. Millal hr. Viinamägi São Paulosse peatuma jääb ja siia alaliselt tööle asub, ei ole veel teada, ka mitte temal eneselgi. Igatahes läheb veel mõned head kuud.

Olgu kus tahes ta ka töötab, esineb ta alati eestlasena. Sellepärast sulle kõige paremat ka soovime: ikka visa eestlasena!

Jõudu tööle!

J. B.

Kohalik elu.

São Paulo konsuli küsimus.

Konsuli küsimus püsib ikka veel surnud punktil, kuna Eesti välisministeeriumilt seni mingit täiendavat kirja konsuli võimupiiride ja õiguste kohta päralt jõudnud pole. Ning sellega puudub meil ikka veel võimalus oma passe uuendada, või pikendada ning oma passi makse õiendada. Kavatsetakse märgukirja herra Riigivanemale K. Pätsile saata milles Eesti riigi kõrgema võimu kandja tähelepanu siinsete eestlaste haletsemisväärse seisukorra peale juhitakse nende Eesti riigi kodakondsuse suhtes ja lahendavaid samme palutakse astuda.

Oma maja.

São Paulo Eesti koloonia maja küsimus mis „Uus Kodu” viimasel peakoosolekul liikvele pandi, ning millest ka meie lehe viimases numbris ligemalt kõnet oli, leiab siinsetes Eesti ringkondades ikka laialisemat vastukaja. Paljud avaldavad elavat poolehoidu selle küsimuse teostamisele, paljud avaldavad aga ka kahtlust, kas suudab meie koloonia suurte kuludega hakkama saada, mida sarnane ettevõtte nõuab. Ei ole kuulda olnud Eesti maja ehitamise põhimõtet eitamist.

Raha saamise suhtes avaldatakse kõiksuguseid arvamisi. Uhed peavad kõige reaalsemaks, et, ütleme, 100 eestlast igaüks, ütleme ühe conto, s. o. 1000 milli annab, niimoodi osatühi lüüakse, kes selle algkapitaliga maja ostab ehk ehitab ja eesti kolooniale teatud üüri eest kasutada annab.

Teised arvavad, et ainuke võimalik tee on mõnel ehitusseltsil lasta maja ehitada, kus koloonia elu igakülgsest liikvele läheb, mis majal suuremaid sissetulekuid võimaldab, kus einelaud hästi töötada saab, kus saali saaks välja üürida teistele tarvitatele ja kus ka ülemisel korral asuvad korterid iga kuu viisaka summa sisse tooks. Nii loodavad selle kava pooldajad kuus 1½ kuni 2 contot sissetulekut maja heaks saada ja niimoodi 10-15 aasta jooksul maja tasuda.

Mida laialisemates ringkondades asja vastu huvi tuntakse, seda kindlamaks kujuneb võimalus, et õige tee leitakse, mis Eesti maja ehitamise teoks laseb teha.

„UUS KODU” Naisosakonna asutamine.

On mitmel puhul häält tõstetud, et hädavajaline oleks São Paulo Eesti seltsi juures Naisosakond asutada. Mõtte avaldajad on näidanud, et meie seltskondlikust elust naised enam-vähem kõrvale on jäänud. Küll võtavad mõned naised osa laulukoorist ja näiteseltskonnast, kuid meie naistel on mitmed erülesanded, mille teostamist ainult naiste ühine tegevus võimaldab.

Sarnastest ülesannetest võiks nimetada iga aastast laste jõulupuu korraldamist ühes aiakohase peoga, kus käsi-käes töötades pühapäevakooliga, saaks pakkuda mõndagi ilusat ja meeliulendavat. Lapsed võiksid selleks peoks äraõppida ja ettekan- da väikese näitemängu, mõned laulud, ilulugemist, kuna Naisosakond muretseks ainelisema osa eest.

Et see raha tarvitab, peaks Naisosakond juba aegsasti tööle asuma, et korraldada näitemüüki, mis hoolsa töö ja kohase korraldusega võiks vististe hästigi korda minna. Osa sissetulekust tuleks tarvitada muudeks ülesanneteks.

Naisosakonnal oleks mõndagi võimalik teha, et meie ruume kodusemaks ja mugavamaks teha. Nagu meie kodude mugavuses saaksid meie naised ka koloonia kodus sellessamas suhtes paljugi korda saata ühes Seltsi juhatusega, kui ainult hea innuga organiseeritult käed külge panna.

Vististe kerkiks päevavalgele veel midiki asju, mis eriliselt meie naisi puutuks ja Naisosakonnas lahendust leiaksid.

Selleks aga käed külge!

Kõneõhtud.

São Paulo Eesti selts „Uus Kodu” on kõneõhtud käima pannud, mis meie koloonia elus tänuväärt ettevõtte on. Kõneõhtuid korraldatakse järjekindlalt iga laupäeval ja algavad täpselt kell pool üheksa õhtul, et inimestel — nii kõnelejal, kui ka kuulajatel — asjatat aja raiskamist ei oleks. Nii on seltsi ruumides igal laupäeval midagi käsil: ei ole mitte pidu, siis kindlasti kõneõhtu. Kõneõhtute korraldus läheb lahku senni tarvitusel olnud viisist: esiteks, ei ole kõned mitte seeria kõned, vaid iga kõne on oma ette tervik, oma ümarguselt käsitatud ja lõ-

petatud sisuga; teiseks, on iga kõne järele läbirääkimised peetud kõne kohta, kus igaüks võib täiendavaid seletusi paluda ehk ettekantud kõne mõnda külge täiendavalt ehk ka teisiti selgitada. Nii ei pruugi kellelgi midagi tumedaks ehk kahtlaseks jääda, kuna ka vastuarvamised ette tuuakse ja läbi kaalutakse.

On kõne ja tema kohta tekkinud läbirääkimised läbi, siis tulevad harutusele igasugused kuulajate poolt esile tõstetud küsimused. Ning siit avaneb võimalus igal eestlasel kõiki küsimusi ette tuua ja selgitada katsuda, mis seda nõuavad. Vististe leiavad elavat selgitamist kõiksugused küsimused, mis käsivad meie koloonia elu sündsast korraldamist.

Esimesel järjekorralisel kõneõhtul, 27 juulil, rääkis J. Kartau S. Paulo Eesti koloonia päevamuredest, mis oli tarvilikuks sissejuhatuseks ja ülevaateks koloonia ees asuvatest raskustest, ülesannetest ja nende lahendamise võimalustest. Tähtsamaks asjaks peab kõneleja, et võersil asuvad eestlased mitte üksikuks, eraldatuks ei jääks, kus aineliste raskuste juure seltsib nukrus ja raskemeelsus, millesse, paljud vaibuvad, vaid võimalikult tihedalt üksteisega läbikäiks ja kõik seltsi juurde koonduksid, kus igasuguseks tegevuseks võimalusi saab leida, mida keegi huvitab. Edasi, peame igati püüdma oma kultuuri tasapinda alles hoida ja veel tõstagi. Selleks kõneõhtud, raamatud, ajakiri jne. Seda kõike suudame ühiselt kergesti. Siis, muretseme ilusa ja sündsast

ning kasvatava löbu eest. Astugem rohkem näitemängu osakonna juure, et saaks näitemängudeks tegelasi valida ja rahulikult, pikema aja jooksul näitemänge ette valmistada, et alles siis pala ette kanda, kui ta võimaluste piirides hästi ettevalmistatud. — Meie perekal koloonial ei oleks kuigi raske vähemalt 40 liikmelist koori anda, millega juba saaks kõikide südameid soojaks laulda — Norsoo rahvusline kasvamine ja kool on meie üheks valusamaks ja suuremaks mureks, mida kõige suurema armastuse ja hoolega peame korraldama.

Kuid kõiki neid ülesandeid püsivalt saab korraldada ainult oma Eestis, kus oleks kõigeks sündsad ruumid ja võimalused. See viimane küsimus huvitas väga elavalt kuulajaid ja läbirääkimistel arutati asja mitmest küljest.

3 augustil rääkis A. Aur Eestist enne ja pärast iseseisvuse saavutamist, tuues ette hulga statistilisi andmeid, mis ilmekalt näitasid, kui mitmekülgset ja palju on elu isamaal arenenud iseseisvuse ajal. milleks varem mingisuguseid võimalusi polnud, kuna Vene valitsusel meie kultuuri küsimus sugugi nii südame peal ei olnud, aga era algatusel kõike ei suudetud.

Läbirääkimistel kuuldus kahtlusi, kas iseseisvus on suutnud anda tööd ja leiba, peale 15.000 raamatu, mille peale viimaste andmete põhjal võidi tõendada, et Eestis ei ole praegu mitte töö puudus, vaid tööliste puudus.

Esimesel kahel kõneõhtul oli osavõtmine napivõitu.

KODUMAA TEATED

Alates 15 juulist on soovijail võimalus kasutada Tallinna Õhuasjanduse Uingu lennukit lendudeks teistesse linnadesse ja ringlendudeks, maandumiseta. Tasu lennukil on 20-senti, s. o. 1 mill kilomeeter.

Pärnus peeti 6 ja 7 juulil nädalraa laulupidu, millest suur arv koore osa võttis ja mis ettekannete poolest hästi õnnestus. Kuulajaid aga oli vähevõitu, nii et „Päevalehes“ ilmunud kirjelduse, pealkirjaks isegi on võidud panna: „Iga laulja kohta üks kuulaja.“ Kulud saavad ehk vast siiski kaetud.

Alutaguse laantes leiti ja filmiti haruldsem lind terves Europas — kalju, või põhjakotkas, kes seal suurte rabade ja metsade taha pesa oli ehitanud ja ühe poja üles kasvatanud. See kotkas muneb küll mitu muna ja haub ka välja, kuid hukkab ise kõik, peale esimese, kõige tugevama. Põhjakotka tiibade siru olnud vähemalt 2 meetrit ja nokast sabani 95cm..

Tartu kliinikud ostsid Kanadast 30.000 krooni eest radiumi ja tema tarvitamiseks arstimise otstarbeks seatakse Naistekliiniku juures sisse eriline kabinet.

A O M O V E L H E I R O

Äri asutatud a. 1900

OSTAB JA MÜÜB

Mööblid, sissesääded, letid, klaverid,
voodisirmid, kirjutusmasinad, arve-
-- masinad, rahakapid jne., jne. --

MOYSES HAKIM

Praça da Sé 12-A e 86

Kõnetraat 2-3477

São Paulo

Töötaolu peetakse Eestis likvideerituks.

Konjunktuurinstituudi andmetel töötajate arv — suur- ja kesktööstuses oli 1 juunil k. a. 42.100, ületades eelmise aasta seisuga 4000 töötaja võrra ning olles seega kõige suurem Eesti iseseisvuse kestes, seega suurem ka, kui kriisieelsel ajal.

Tõusu näitavad õieti kõik tööstusharud niihästi läinud aasta kui ka majanduskriisi eelse kõrgeseisuga.

Paljudel tegevusaladel on töölistest puudus, iseäranis ehitustööstusest praegusel ehi-

tushooajal. Aktiviteedi märgatav tõus on tekitanud pöörde ka tööturul. 1 juuliks oli üle riigi tööbörsidel registreeritud töötuid mehi 58 ja naisi 151. Peale selle on registreeritud uue korra järele töövõtjaid 474 meest ja 173 naist. Need on säärased, keda ei registreerita töötutena, vaid kes tahavad tööd vahetada ja kellele teenistuse leidmisel tööbörss on vahetalitajaks.

Praegust tööturu seisukorda tuleb pidada täiesti normaalseks. Tööliste reserv sellases ulatuses on mõeldav ka kõige paremas majanduslikus olukorras. Töötaolu võib pidada Eestis likvideerituks.

„Uus Kodu” teated

14. septembril korraldatakse tantsupidu. Algus kell 21, lõpp kell 4. Mängib jazz-orkester.

21. septembril kõneõhtu. Kõneleb hr. Jüri Viinamägi teemil: „Konstantin Päts, kui Eesti riigi looja.” Algus kell pool 9 õhtul.

22. septembril peetakse ära Seltsi poolaasta peakoosolek järgmise päevakorraga:

1. Koosoleku juhatusel valimine.
2. Seltsi möödunud poolaasta tegevuse aruanne.

3. Kassa aruanne

4. Revisjoni komisjoni aruanne.

5. Eeloleva poolaasta tegevuse eelarve.

6. Läbirääkimised.

Palutakse kõiki seltsi liikmeid osavõtma tulla. Koosoleku algus kell 8 õhtul.

23. septembril kõneõhtu. Kõneleb hr. Wold. Munna teemil „Brasiilia jõed ja jõujaamad.”

12. oktoobril suurejooneline piduõhtu segaeskavaga. Algus kell 9 õhtul.

Tegev toimetaja: Juhan Kartau

Talituse juht: Karl Maaros

Toimetus: Ilmar Toop ja Ed. Kalju

Kirjastus-osak. juhatus: Ed. Anderson, Jaan Bauer ja Jakob Siigus

Atelier
Mme. Clara

Valmistab kõige-
paremini, kleite,
manteleid ja kos-
túume, viimaste
moodide järele.

Rua Bella Cintra, 114
São Paulo

SUITSETAJAD!

Hääd, maitsevat ja odavat suitsu, mis ei tee kahju hingamise elundeile, saab ainult see, kes tarvitab hülsidega paberosse, varustatud nikotiini filtreeri-va vatiga.

Paberossid võib igaüks oma maitsekohasest tubakast ise valmistada, sellekohase masinaga, mis maksab ainult 1\$000 ; hülsid — 100 tükki — 600 reisi; 1000 tk. — 4\$500. Sisemaale — 1000 tk. — 6\$000. Suitsupaber "Paris", 100 raamatut — 12\$000.

Nõudke külmade jookide joomiseks meie puhastatud ölekõrsi, mis hoiavad hambaid külma joogi hävitavast mõjust.

Sellega hoiate kokku hamba ravitsemiskulud.

CASA GENNY

Rua São Caetano, 208 - S Paulo

ÄRGE UNUSTAGE KÜLASTADA
SÃO PAULO EESTI SELTS

„UUS KODU”

EINELAUDA

MAITSEVAD LÕUNA- JA ÕHTUSÖÖGID.

TEENIMINE KORRALIK
PIDUDE AJAL SUUREPÄRALISED
KÜLMAD JA SOOJAD SUUPISTED.

RUUMID UUESTI REMONTEERITUD.

Austusega:

MARGARETHE KALJU

Saksa päevapildi toostus

Asuta'ud 1890 a.

“BERNARDO”

ARTHUR SCHMIDT

Kõige parem ja peenem
töö päevapildistuse alal

Suurendus heledas või
t u m e d a s toonis, õli- ja
pastelvärves

Valmistakse tellija soovil
koduseid pildistusi

REPRODUCEERIMINE

Rua São Caetano, 111 (ant. 103)
SÃO PAULO

EHITUSKIVID

MAKSUTA

Maade müük järelmaksuga ilma sissemaksuta 9\$000, 11\$000, 12\$000
kuni 20\$000 kuumaksuga

Müük järgmistes Villades: Villa Mazzei; Villa Nova Mazzei; Villa Nilo; Villa Nelson; Villa Milton; Villa Léo; Villa Victorio ja Villa Ede. Nimetatud Villad asuvad kõik Tramway Cantareira läheduses (Ramal de Guarulhos) Kõikjal Auto-omnibusi ühendus (Väljasõidu koht Largo Paysandú)

Nimetatud Villades on: elekter, koolid, aptekid, j. n. e.

Uksikasjalisi informatsioone saab

“ESCRITORIO MAZZEI”

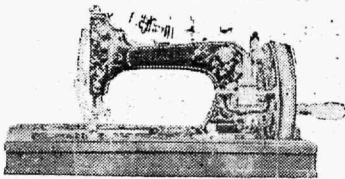
RUA II DE AGOSTO N.º 5 sobr.

ehk Avenida Mazzei N.º 300 (Villa Mazzei jaama lähedal)

ANNAME 100\$000

sellele, kelle soovitusel müüme ühe lote

Kes tahab osta

hädad ja
odavat,
peaaegu
uul,
pruugitud

Käsi- ehk jalaga
õmblusmasinat,
küllastagu pealadu

Rua Conselheiro Ramalho, 274

Telefon 7-6191, Aveniida Brigadeiro Luis Antonio nurgal.

Tramid : (nr. 3, 5, 30, 40, 47)

Paraiso, Aveniida ja Villa Clementino. Hinnad algades 80\$000

Pakkimiskulud sisemaale
saatmiseks kannab äri.

EMPRESA MARITIMA TRANSATLANTICA

Rua Benjamin Constant nr. 1 - 1. Andar
Praça da Sé nurgal - Kõnetr. 2-7485
SÃO PAULO

LAEVAPILETID

kõigisse sadamaisse

KUTSEKAARDID

sissemaksuga ja ilma

REISUPABERITE

muretsemine sisse- ja väljasõiduks

DEPOSIITARVETE

väljalunastamine

Igasugune reisu- ja tolli- korraldus

ODAVAIMAD HINNAD

MAKSUKERGENDUS